Казанский (Приволжский) федеральный университет
Олимпиады школьников и студентов

Место штампа

Рабочий лист №1

Дата "29" января 2025 г. (заполняется оргкомитетом)

Шифр ТЯ-13 (заполняется оргкомитетом)

Оценка работы

(таблица заполняется по итогам проверки работы членами жюри олимпиады)

№ задания	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Итого (итоговый балл, подпись председателя жюри)
Балл	15	15	10	10	50											100
№ задания	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	[подпись]
Балл																

„Я – магистрант ХФЗ"
(название олимпиады, заполняется участником)

татарский язык и литература
(профиль олимпиады, заполняется участником)

1. Лексикология – тел белеменең сүзләр лексикасын, аларның килеп чыгышын, тотрыклы сүзтезмәләрне өйрәнә торган бүлеге. Аның берничә тармагы бар:

1) семасиология – сүзләрнең мәгънәсен тикшерә торган тармак.

2) ономасиология – ялгызлык исемнәрне өйрәнә торган тармак. Аны өйрәнүче галим – Галиуллина Гөлшат Раисовна. Ономасиология үзе берничә тармакка бүленә; ул – фамилияләрне өйрәнә торган тармак; кушаматларны өйрәнә торган тармак; гидронимика – су атамаларын өйрәнә, космонимика – галәм атамаларын өйрәнә;

3) фразеология – тотрыклы сүзтезмәләрне өйрәнә

4) этимология – сүзләрнең килеп чыгышын өйрәнә

5) зоология – хайван атамаларын өйрәнә

6) лексикография – сүзлекләрне өйрәнә.

Сдано 3 листов

(2.)

а) Мәхәббәт, төз нарратларның очлары, җыелы нурга манчылып, рәхәт бер тынычлыкка бирелгәндәй, шыр та итмичә, тик кенә торалар.

ә) Очраган (усаклар) — сыйф. фиг., зат.-сыз, үткән заман, төп юнәлештә, барлыкта, тамыр

уянып — I төр хәл фиг., зат.-сыз, төп юнәлеш, барлык, тамыр.

сөенә-сөенә — II төр хәл фиг., зат-сыз, барлыкта, төп юн.

уйнаган — сыйф. фиг., зат-сыз, үткән заман, барлык, төп юн., ясалма (уен + а, исемнән фиг.)

җилфердиләр — хик. фиг., зат.-лы III зат күплектә, хәз. з., уртак юн. Ясалма (җилфер + дә, аваз ияртеменнән фиг.)

б) (1) Үлән (т.тәм.) эченнән (у.хәл.) үзсаң (г.хәб.), (2) шунда (в.хәл.) ук итекләреңнең йөзлә-ре (г.ия) ялтырап чыга (к.хәб.), һәм (3) эзең (г.ия), яшькелт-сары тасмадай (р.хәл), артта (у.х.) сузылып кала (к.хәб.).

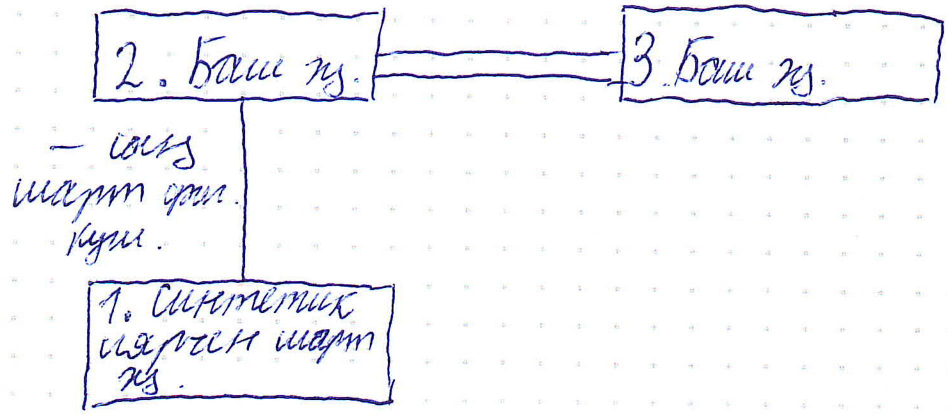

Бу — катнаш кушма җөмлә.

(3) Лиро-эпик ~~жанр~~ төр — үз эчендә лирик төр һәм эпик төр үзенчәлекләрен берләштергән жанр. Анда сюжетлык хас, шул ук вакытта анда хис-кичерешләренең үсеш үзгәреше күзәтелә. Лиро-эпик төрнең беренче жанры бер:

(дәвамы киләсе биттә) →

Казанский (Приволжский) федеральный университет
Олимпиады школьников и студентов

Место штампа

Дополнительный рабочий лист
(без рабочего листа №1 недействителен)

Дата "29" января 2025 г.
(заполняется участником)

Шифр ТЯ-13
(заполняется участником)

1) нәсер. Хис-кичерешләр үсеше алгы планда, ләкин тезмә ~~әсә~~ әсәр. Г. Кутуй „Сагыну"

2) баллада. Билгле бер вакыйганың хис үзәгендә бирү. М. Җәлил „Батыр турында баллада"

3) поэма. Баллада белән чагыштырганда, сюжетлылык өстенлек итә, ләкин тезмә формада килә. Сугыш вакытында бик актив. Ф. Кәрим „Яшел гармун"

4) сюжетлы шигырь.

4. Татар әд.-да драматургия 19 г. формалаша башлый. Ф. Халидиның „Рәдде Бигаре кыз" һәм Г. Ильясиның „Әлүфә яки Гүзәл кыз Хәдичә" әсәрләре беренче драма әсәрләре булып санала.
Г. Ильяси башлап җибәргән жанр алга таба киңәеп китә.
XX г. драматургия тагын да ныграк үсеш ала.

Г. Камал, Г. Исхакыйлар драма жанрында актив иҗат итә. Г. Исхакый „Өч хатын белән тормыш" Г. Камал „Беренче театр" һ.б.

Драма әсәрләренең үсеше театр барлыкка килүгә этәргеч була. Официаль рәвештә беренче татар 1906 елның 22 декабрендә Уфада уйнала. Казанда соңрак уйнала.
К. Тинчурин җитәкләгән Сәйяр труппасы театр тарихында зур роль уйный.

Сугыш чорында драматургия пассив була.

60-80 елларда драматургия яңадан үсеп китә. Милли нигезләргә кайту дәвере башлана. Ш. Хөсә-

Лист № 2
(заполняется участником)

нов „Эш килде"; Т. Миңнуллин драматургиясе үлемсез җырлар булып итә. „Әлдермештән Әлмәндәр". Шулай ук Т. Миңнуллин символик алымнарны яхшы куллана. Мәсәлән, „Дуслар җыелган җирдә" әсәрен-дә ул җеннәр т-дагы элиятне кертә. „Ай бул-маса, йолдыз бар" әсәрендә автор үзе катнаша.

5. Үлем турында уйлама,
Илең турында уйла,
Илең турында уйласаң
Гомерең озын була. (Ф. Кәрим)

Һәр кешенең үз герое була. Илләр өчен үл-тоныл-ган кеше, илләр өчен – дөньядагы әминлек өчен гомер-безгә җиңү китергән бабаларыбыз. Алар үзләрен кызганмыйча, безгә тыныч күк бүләк иттеләр.

Быел Бөек Җиңүнең 80 еллыгы булачак. 80 ел... Ул сугышның хәлләрдән соң шуның кадәр вакыт үткән. Күпме вакыт узса да, ~~ул~~ сугыш китергән яралар төзәлде соң? Без аны күрмәдек тә, сугышның булып китә. Ә безнең бабаларыбыз сугышның утын-да янган, әбиләребез тылда җиңүне якынайтыр өчен көрәшкән. Алар чын батырлар.

Ватаны өчен көрәшкәннәр – үлемсез герой булмадыр ул. Ни өчен дисәң, алар тарихта эзле, безнең өчен үрнәк. ~~Мәс~~ Шундый геройлар турында ~~да~~ әдәбиятта да күп язылган.

Г. Ибраһимовның * „Кызыл чәчәкләр" әсәрендәге Шаһбазлар, Фазыллар үрнәк түгелмени?* Ә М. Җәлил-нең „Үлмибез без, үлмибез", „Җырлыйбыз без башны кискәндә дә" дигән сүзләре бабаларыбызның батыр-лыгын күрсәтмимени? Әйтерә күрсәтә.

Ф. Кәримнең дә: „Илең турында уйласаң гомерең озын була", – дигән сүзләре минем алдагы әйтелгән-не дәлилли. Әйе, бабаларыбыз безнең ~~үзе~~ өчен үзләрен корбан иттеләр, ләкин аларның безгә биргән бүләге – үлемсез.

Бүген дә андый геройлар бар. Махсус хәрби операция-дә үлгән егетләр – безнең бабаларыбыз кебек чын батыр-лар

(дәвамы алдагы биттә) →

Казанский (Приволжский) федеральный университет
Олимпиады школьников и студентов

Место штампа

Дополнительный рабочий лист

(без рабочего листа №1 недействителен)

Дата "29" января 2025 г.
(заполняется участником)

Шифр ТЯ-13
(заполняется участником)

Бабаларыбызның корбаны юкка китмәгән иде. Илебез тыныч булсын, күгебез аяз булсын иде.
1941-1945 елда үз иле өчен көрәшкәннәр, әмма 21нче гасырда тынычлык өчен көрәшүче — алар барысы да герой, һәм аларның батырлыгы үлемсез!

Лист № 3
(заполняется участником)